

מסורת הש"ס

(א) נשבעות יא: ב"ק ע"ז: ממות קא: (ב) טוטה מו. (כתיבות לו) כריתות כה. ע"ש, (ג) וזכית ע: כריתות כה. קדושין מ. (ד) קדושין מ. (ה) ופוסקת פיה ה"א, (ו) כריתות טו. (ז) עין מוס' ב"ק שכתבו על רש"י לא דק דכתב נבלה ועין רש"י ונתי' מ"ש על זה מוס' פסחים לג: ד"ה לאמת ומוס' שבת לא. ד"ה א"ל, (ח) נלקמן קמ. (ט) כפי' כילד בת וחס ונת בתה ועין רש"י, (י) (ז"ל) בדף כה.

גליון הש"ס

בתנ"י סופג שמונים ע"י כריתות דף ט' ע"ז מוס' ד"ה ויהי. קדושין דף טו ע"ז מוס' ד"ה הרי: תוס' ד"ה עגלה וכו' קדריפה מפורת מיד נבלה. עין ממות דף קא ע"ז מוס' ד"ה ועגלה:

הנהגות חב"ח

(א) רש"י ד"ה והיה ינאי כדקדושין. י"ב פ"ב דף מ: (ב) תוס' ד"ה והיה וכו' אינו כן אלא אם עד:

הנהגות מהר"ב

א' תוס' ד"ה אמר וכו' כמו שאר קדשים דמיתסרי מחיים וה' דכתיב וערפו שם וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

ואמר ר"ש בן לקיש. איזו שעת הסבה ימיה לה, ואמר היה ר"ש פרה נפדית על גבי מערכתה. אפילו נשחטה על המערכה כחשפן, אם מלא אחרת היה ממנה, וזהו שעת הסבה שלה, ואפי"ל דלא נפדית, אפילו הכי משי' לה אכילת הולץ ורואיה לפדות (ב"ק ע"ז) וסבירא לה לר"ש העומד לפדות כפדיו דמי והיה ליה אכילת שחטה יסול להאכילו לאחרי (שבושות י"א). תצא ותורעה בעדר. כשאר חולין, והיא תנא ליה ה' הא למחרת ככמה דוכתי עגלה ערופה נאסרת מחיים וירידתה לנחל איתן. ובמסכת כריתות (כה) מוקמינן לה למילתא בפולגא דתנאי, דנפק דכר (סוטה מו). גבול שמעתי בה ושכחתי. מאימתי נאסרת (קדושין יז). ונסבין חברייא. וסובין התלמידין מדעתה לומר (ובב"ב ע"ז) ירידתה לבחל איתן. היא גזרית לה שם ערופה ואוסרתה (קדושין יז). ובקדושין יז יפה לה דלמסרה מחיים (ובב"ב ע"ז). משעת לקיחה. נאסרת שמיין עד שישלח הנשולח וימרת בשולחיה (קדושין ע"ז). מעגלה ערופה. מה הוה מיתסר מחיים כקדשים, אף כן מחיים (ע"ז).

ואמר רש"י לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית. אם מלא נאה הימנה אפילו על גב מערכתה אפילו שחטה כהלכתה על מערכת של עזים שהיא נשחטת עליה כדאמר'י בזמן פרה (פ"ג מ"ט) וקסבר ר"ש כל העומד לפדות כפדיו דמי וקרינא ביה שחטה יכול להאכילו. ואי קשיא למה לי קבלת טומאה היא גופה מטומאה אדם ובגדים מפרשין כה"ג ככריתות דפרק דס שחיטה (דף כ"א). גזון דשחטה שחטה פסחוס מכביה בלא ח' משות ליה אכיל מנטרף כדאי בלא ומקבל האי בלא טומאה אם יגע בטומאה ומטמא שאר אוכלין ואי לאו אכיל הוא לא מקבל האי בלא טומאה דלית ביה שיעורא וכו' נגעו ביה אוכלין אחרני טהורים הן שאינם נוגעין "נבלה אלא בבגד: אינה משנה. לא נשנית במשנתנו: ותרעה בעדר. כשאר חולין. אלא אינה נאסרת מחיים וכי שחטה מומרת: הכי גרסינן אמר רש"י לקיש אי"ר ינאי עגלה ערופה אינה משנה: והא"ר ינאי. בקדושין (ה) ובכריתות דפרק בתרא (דף כה). גזון. מאימתי נאסרת: חזריא. בני הישיבה: אפורי מזורע. ק"ל בקדושין בהאי מקדש (דף טו): דאסורין בהנאה: משעת שחיטה. ונאסרת שחטה אכל המשולח מותרת דכתיב (ויקרא יד) ושלח את הפסח המה וגו' ולא אמרה תורה שלח לתקלה: משעת קיחה. ושמייה נאסרת עד שישלח: גמר קיחה קיחה וכו'. מה עגלה ערופה שנאמר בה קיחה (דכ"ד) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר אסורה מחיים אף ולקח למטהר שתי נפשים חיות ערופה יש לה גזול ליאסר בירידתה לנחל איתן אכל אלו אין צהן מעשה מלקיחה ועד שחיטה וכוין דנאסרות מחיים על כרחין משעת לקיחה: אלא. הא תירוצא דמתרין אינה משנה לאו רש"י לקיש אמרה אלא ר' יוחנן אמרה דלר"ש בן לקיש מיתסרלא מחיים והא דתנן מלא ותרעה בעדר מקמיין לה בכריתות (כה) ומוקמינן לה כתנאי: לענין דינא סתן. הא דקתני מתני' מי שלקח ראשון שחוט ראשון לאו לענין איסור והיתר שאם ראה השני לשחוט ראשון והראשון ימתין עד מחר מותר אכל דין הוא אם צאו לצ"ד שצא האחד לשחוט וחזירו

אומר אני צריך יותר ממך אלו אומרים להם הלוקח ראשון ישחוט שעל מנת כן לקח שאילו לא מכרה בעל הבית לשני ועכב לעצמו היה הלוקח שוחט וכן שנינו בתוספתא (פ"ה ה"א) הלוקח מזהב"ז הוא קודם לזהב"ז שעל מנת כן לקח: דלא עבד איסורא. שהקדים עצמו שלא יבא לידי איסור: נאסר. יש לו ריוח שאוכל היום דשח: מתנאי' ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. דאין כח שחיטת איסור אלא אחת. ובגמרא יליף דבנו ואותו נמי חייב: שחטה ואם צה ויחר כך אם צה צה. יש כח שני אותו ואת בנו: שחטה ואם צה צה. אין כח עדיין איסור ואח"כ שחט את צה ויש בשחיטה זו שני איסורין אותו ואת בנו משום אמה ובנו ואותו משום צה שזו שחטה: סופג ארבעים. דלד לאו הוא ודלד אחרת ודלד מעשה: שמונים. וטעמא דסומכוס מפרש בגמ' (ע"ז): גב' לא שחטו. לשון רבים משמע: הרי כאן שנים. הזהיר את שניהם בין אם שחט האם ובין אם שחט הבת ולא משכחת לה שנים עוברין אלא בשלש בהמות והא"ר י"ל כילד בת ואם ודאי אם ודאי נהי למה לי קרא פשיטא מה לי חד ומה לי תרי דכי היכי דמחייב אהאי מחייב אהאי ואי בפרה ובתה ובתה שחטה פרה והשני את אמה והשלישי את צה ביה קאמר לאשמועינן דלאבנו ואותו נמי מחייב: אכל

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

פב.

עין משפט
נר מצוה

מו א מ"י פ"י מהלכות רחל הלכה ח: מו ב מ"י שם הלכה ו: יו ג מ"י פ"א מהל' טומאת לרעת הל' ו: יח ד מ"י פ"ב מהל' שחיטה הל' יג סמג לזון קמט טוש"ע י"ד פ"י טו טע"ף ו: יח ה ו מ"י שם הל' יג: כ ז מ"י שם סמג שם טוש"ע שם טע"ף ח:

תורה אור השלם

1. וישור אה שיה אתו ואת בנו לא וישורו ביום אקח:

שיטה מקובצת

א' ועגלה ערופה לאו שחיטה ראויה היא. ג"כ ג"א בס"י עגלה ערופה שחיטה ראויה היא דתנן וכו':

רבינו גרשום

פרה נפדית על גבי מערכתה. כלומר אם אירע בה פיסול או במלאכה או בשום דבר: תצא. כלומר צם שאר בהמות של חולין: קשיא דר"ש בן לקיש אדר"ש בן לקיש. כלומר הכא אמר ריש לקיש עגלה ערופה אינה משנה והכא אמר משעת קיחה אסורה מאותה שעה השחוטתה. (ל) שחיטה שאינה ראויה היא: אמר רב יוסף לענין דינא תנן. כלומר דין הוא שישחוט ראשון: נשחט שני בניה ואח"כ שחטה סופג את הארבעים. כלומר שאותן שני לאוין כולל בשחיטה אחת: ולא בנו ואותו. כלומר והכי דשחט שני בניה ואח"כ שחטה אמאי סופג את הארבעים: שנים אחרונים חייבין. כלומר אחת משום בנו ואותו ואחד משום אותו ואת בנו:

(א) נראה דהס' כאן איה תיבות ו"ל וא"כ שפיר אמר ממ"י דהו' שחטה שאינה וכו'.

והתנן נמצא ההורג. וא"ת והיאך מדקדק מכלל דלא מיתסרלא מחיים דילמא היינו טעמא דלדעתא שימאל ההורג לא אקדשוה כי היאך דתנן צ"ב בתרא דכריתות (דף כג): המציא אשם תלוי ונדע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט כו' וירעה עד שיסתאב אשם ודאי אינו כן אלא (ו) עד שלא נשחט ילא וירעה בעדר כו' עגלה ערופה אינה כן ומפרש בגמ' טעמא דאשם תלוי משום דלא נשחט ונוקפו וגמר ומקדשו מספק אכל אשם ודאי כי אקדשיה אדעתא דחטא אקדש ואגלאי מילתא למפרע דהקדש טעות הוא ודילמא היינו טעמא נמי דעגלה ערופה ולא משום דלא מיתסר מחיים ולעולם אם נשחטה אסורה וי"ל דסברא דגמרי ומקדשי' דלא מסקי' אדעתיהו שימאל ההורג וא"ת ואמאי לא משני דעד שלא מערף היינו עד שלא נראה לעריפה קודם ירידתה לנחל איתן דמשני צ"ב בתרא דכריתות (דף כה). וי"ל דסמין אמאי דלייק התם (ג"א שם) מסיפא דלא מיתסר מחיים דקתני סיפא משנעפרה תקצר שמחלה לא צאה אלא על הספק כפרה ספקה והלכה לה:

עגלה ערופה אינה משנה. וא"ת ולמה דחק לומר אינה משנה לימא תנאי היא כדאמרין צ"ב בתרא דכריתות (דף כה). דתנאי פליגי בהכי וי"ל דכך היתה קבלה בידם הקשה ה"ר משה מצוד"ש אמאי לא קאמר דשוחט דמתני' היינו עורף ופסור לר"ש משום דלא חזי לאכילה ולריבן חייב משום דעריפה זו היא שחיטה כדאמר'י בריש פ' שני שעירי (יומא דף סד). גבי שער המשמלה דחייבו לזקוק היינו שחיטתו וחייב משום אותו ואת בנו וצ"ב חטאת העוף (זכחים דף ע:). ארמין "דעריפה מותרת מיד נבלה ומתיר ר"ת דל"כ לא הוה ליה למיתמי השוחט אלא העורף ודומק הוא דלמלא תנא שוחט משום אחרני פרת חטאת ושור הסקל כדאמרין צ"ב (לעיל דף ע"ז). דסיפא דקדשים ואידי דסליק מזהמה תנא שחיטתו כשרה ולא קתני מלקיחה: אמר רבי ינאי גבול שמעתי בה. רבי ינאי עגלה ערופה דלית ליה צ"ב דקדושין (דף טו).

(כריתות דף י). מנייה שם תהא קצורתא אינטרין לאחר עריפה דלא ינאי דשריא משום שנעשית מלואה: ל"ישני באן קודם ירידה באן אחר ירידה. תימה הא על כרחך מתני' דכריתות (דף כג): מוכחא דלא מיתסר מחיים כדדייק התם (י"ב צ"ב) מסיפא דקתני דכפרה ספקה והלכה לה: גבול קיחה קיחה. מסקנא לא קיימא הכי דפרק צ' דקדושין (דף טו). אלא מסיק דר"ל כתנא דבי רבי ישמעאל דליף הכי נאמר מכשיר ומכפר דפנים פ"י מכשיר דפנים אשם מזורע מכפר שאר קרצות ונאמר מכשיר ומכפר בחון פירוש מכשיר פכורי מזורע מכפר עגלה ערופה ושעיר המשמלה ובפרק בתרא דכריתות (דף כה). מוקי לה נמי רב המנונא דלמחר עגלה ערופה מיתסר מחיים כתנא דבי ר' ישמעאל ותימה איך משמע ממילתיה דר' ישמעאל דמיתסר מחיים וי"ל דדייק משום דלא אינטרין למילף מכשיר ממכפר אלא ליאסר מחיים דלאחר שחיטה ידעין מזהה אשך [לא] תאכלו לרצות השחוטתה כו':

סומכוס אומר משום ר"מ סופג שמונים. ארישא נמי פליגי דכ"ז בקונטרס וכה"ג אמר צ"ב קמא דיבמות (דף ט): חלוק היה ר"ש אף בראשונה וסיפא נקט משום רבנא דרבנן דאע"ג דליכא שתי שמות דלואו ואת בנו ובנו ואותו לא לקי אלא ארבעים כיון דנפקי תרוייכו מחד קרא דלא תשחטו הוזרע